

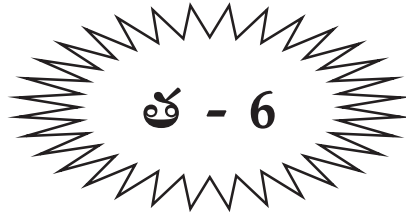
హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణాంతర్గత యుద్ధకొండస్య త్రింశద్దిన పాఠాయణచీక్ష
ఎనిమిదవ రోజు పాఠాయణ - 18.06.2021

స	కృ	దే	వ	ప్ర	ప	న్నా	య	త	వా	స్మి	తి	చ	యా	చ	తే
7	1	8	4	2	1	0	1	6	4	5	6	6	1	6	6

అ	భ	యం	స	ర్వ	భూ	తే	భ్యో	ద	దా	మ్యే	త	ద్వ	తం	మ	మ
0	4	1	7	4	4	6	1	8	8	1	6	2	6	5	5

పాఠాయణం చేయవలసిన సర్గలు : 06

సర్గల ఏడుస సంఖ్యలు

25, 26, 27, 28, 29, 30 సర్గలు

పాఠాయణ శ్లోకాల సంఖ్య

33 + 48 + 48 + 44 + 29 + 36 = 238 శ్లోకాలు

అథ సంకల్పః

అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, పద్మావతీజానేః, శ్రీవేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః, రూపాంతరభూతస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, అనుగ్రహేణ, అస్మిన్, సర్వజగదుపద్రవకాలే, ప్రపంచశాంత్యర్థం, అపి చ, అతి శీఘ్రమేవ, విషూచికా క్రిమేః, వినాశనార్థం, కరోనా వ్యాధి జనితానాం, నానావిధానాం, సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయాది, సర్వోపద్రవాణాం, నివారణాయ, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానేన, నిరుహ్యమాణానాం, జపహెళామపారాయణ, ప్రవచనాదిరూపాణాం, నానావిధానాం, వేదోక్తకార్యక్రమాణాం, అపి చ, సామాజిక, వైద్యకీయ, ఆర్థికసహాయాది రూపాణాం, బహుప్రకారాణాం, సేవా కార్యక్రమాణాం చ, ఇతోధిక, వీర్యవత్తాసిద్ధ్యర్థం, పూర్వోక్త, తత్తత్సేవారూపకర్తృణాం, తన్నిర్వాహకాణాం, తత్పురిపోషకాణాం చ, సర్వేషాం, శ్రీవేంకటేశ్వరానుగ్రహేణ, ఇతోధిక, శుభసంపత్సమృద్ధ్యర్థం, అపి చ, తత్తత్సేవాకార్యక్రమ ద్వారా, సర్వప్రపంచస్య, విశిష్య, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభసంపత్సమృద్ధ్యర్థం, భారతదేశస్య, శత్రుదురాక్రమణ, ఆర్థికమాంద్య, ప్రజాకల్లోలాది, సర్వపీడానివృత్త్యర్థం, విశేషతః, ఏతాదృశ, జగత్కళ్యాణకర, కార్యక్రమనిర్వహణశీలస్య, శ్రీమత్తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానస్య, ఇతోధిక, సర్వతోముఖాభివృద్ధి సిద్ధ్యర్థం, హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్న, పరివారసమేత, శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణః, ప్రీత్యర్థం చ, అక్షరలక్షాత్మక, సీతాలక్ష్మణహనుమత్సమేత, శ్రీరామమూలమంత్రానుష్ఠాన, తర్పణ, హెళామపూర్వకం

సకృదేవ ప్రపన్నాయ, తవాస్మితి చ యాచతే ।

అభయం సర్వభూతేభ్యః, దదామ్యేతద్వ్రతం మమ ॥

ఇత్యేతన్మంత్రాంతర్గత, కటపయాది, సంఖ్యాశాస్త్రానుసారం, శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత, యుద్ధకాండపారాయణం, తథా, శ్రీయోగవాశిష్ఠే, ఉత్పత్తిప్రకరణే, ఏకోనసప్తతితమసర్గ-పారాయణం చ, ఆచార్యముఖేన, అన్యోన్యసాహాయ్యేన, లోకకళ్యాణార్థం, కరిష్యామహే.

***

శ్రీ రెఘుప్రార్థన

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।

రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థన

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।

రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థన

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।

ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీరెఘుచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

***

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే పఞ్చవింశస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యసోత్తమ ।

భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

సబలే సాగరం తీర్ణే రామే దశరథాత్మజే ।

అమాత్యౌ రావణశ్రీమాన్ అబ్రవీచ్ఛుకసారణౌ ॥ 25.1 ॥ (2 సార్లు)

సమగ్రం సాగరం తీర్ణం దుస్తరం వానరం బలమ్ ।

అభూతపూర్వం రామేణ సాగరే సేతుబంధనమ్ ॥ 25.2 ॥

సాగరే సేతుబంధం తు న శ్రద్ధధ్యాం కథంచన ।

అవశ్యం చాపి సంఖ్యేయం తన్మయా వానరం బలమ్ ॥ 25.3 ॥

భవంతౌ వానరం సైన్యం ప్రవిశ్యానుపలక్షితౌ ।

పరిమాణం చ వీర్యం చ యే చ ముఖ్యాః ప్లవంగమాః ॥ 25.4 ॥

మంత్రిణో యే చ రామస్య సుగ్రీవస్య చ సమ్మతాః ।

యే పూర్వమభివర్తంతే యే చ శూరాః ప్లవంగమాః ॥ 25.5 ॥

స చ సేతుర్యథాబద్ధః సాగరే సలిలార్ణవే ।

నివేశం యద్యథా తేషాం వానరాణాం మహాత్మనామ్ ॥ 25.6 ॥

రామస్య వ్యవసాయం చ వీర్యం ప్రహరణాని చ ।

లక్ష్మణస్య చ వీర్యం చ తత్త్వతో జ్ఞాతుమర్హథః ॥ 25.7 ॥

కశ్చ సేనాపతిస్తేషాం వానరాణాం మహాజసామ్ ।

ఏతజ్ఞాత్వా యథా తత్త్వం శీఘ్రమాగంతుమర్హథః ॥ 25.8 ॥

ఇతి ప్రతిసమాదిష్టౌ రాక్షసౌ శుకసారణౌ ।

హరిరూపధరో వీరో ప్రవిష్టౌ వానరం బలమ్ ॥ 25.9 ॥

తతస్తద్వానరం సైన్యమ్ అచిన్త్యం రోమహర్షణమ్ ।

సంఖ్యాతుం నాధ్యగచ్ఛేతాం తదా తౌ శుకసారణౌ ॥ 25.10 ॥

సంస్థితం పర్వతాగ్రేషు నిర్దరేషు గుహాసు చ ।

సముద్రస్య చ తీరేషు వనేషూపవనేషు చ ॥ 25.11 ॥

తరమాణం చ తీర్ణం చ తర్తుకామం చ సర్వశః ।

నివిష్టం నివిశచ్ఛైవ భీమనాదం మహాబలమ్ ।

తద్బులార్ణవమక్షోభ్యం దదృశాతే నిశాచరో ॥ 25.12 ॥

తౌ దదర్శ మహాతేజాః ప్రచ్ఛన్నౌ చ విభీషణః ।

ఆచచక్షేఽథ రామాయ గృహీత్వా శుకసారణౌ ॥ 25.13 ॥

తస్యేమౌ రాక్షసేంద్రస్య మంత్రీణౌ శుకసారణౌ ।

లంకాయాస్సమనుప్రాప్తౌ చారౌ పరపురంజయ ॥ 25.14 ॥

తౌ దృష్ట్వా వ్యథితౌ రామం నిరాశౌ జీవితే తదా ।

కృతాంజలిపుటౌ భీతౌ వచనం చేదమూచతుః ॥ 25.15 ॥

ఆవామిహాగతౌ సౌమ్య రావణప్రహితాపుభౌ ।

పరిజ్ఞాతుం బలం కృత్స్నం తవేదం రఘునందన ॥ 25.16 ॥

తయోస్తద్వచనం శ్రుత్వా రామో దశరథాత్మజః ।

అబ్రవీత్ప్రహసన్ వాక్యం సర్వభూతహితే రతః ॥ 25.17 ॥

యది దృష్టం బలం కృత్స్నం వయం వా సుపరీక్షితాః ।

యథోక్తం వా కృతం కార్యం ఛందతః ప్రతిగమ్యతామ్ ॥ 25.18 ॥

అథ కించిదదృష్టం వా భూయస్తద్ద్రష్టుమర్హథః ।

విభీషణో వా కార్ఘ్యేన భూయస్సందర్శయిష్యతి ॥ 25.19 ॥

న చేదం గ్రహణం ప్రాప్య భేత్తవ్యం జీవితం ప్రతి ।

న్యస్తశస్త్రా గృహీతౌ వా న దూతౌ వధమర్హథః ॥ 25.20 ॥

పృచ్ఛమానౌ విముంచైతౌ చారౌ రాత్రించరాపుభౌ ।

శత్రుపక్షస్య సతతం విభీషణ వికర్షణౌ ॥ 25.21 ॥

ప్రవిశ్య నగరీం లంకాం భవద్భ్యాం ధనదానుజః ।

వక్తవ్యో రక్షసాం రాజా యథోక్తం వచనం మమ ॥ 25.22 ॥

యద్బలం చ సమాశ్రిత్య సీతాం మే హృతవానసి ।

తద్దర్శయ యథాకామం ససైన్యస్సహ బాంధవః ॥ 25.23 ॥

శ్వః కాల్యే నగరీం లంకాం సప్రాకారాం సతోరణామ్ ।

రాక్షసం చ బలం పశ్య శరైర్విధ్వంసితం మయా ॥ 25.24 ॥

క్రోధం భీమమహం మోక్ష్యే ససైన్యే త్వయి రావణ ।

శ్వః కాల్యే వజ్రవాన్ వజ్రం దానవేష్వివ వాసవః ॥ 25.25 ॥

ఇతి ప్రతిసమాదిష్టౌ రాక్షసౌ శుకసారణౌ ।

జయేతి ప్రతినంద్యైతౌ రాఘవం ధర్మవత్సలమ్ ।

ఆగమ్య నగరీం లంకాం అబ్రూతాం రాక్షసాధిపమ్ ॥ 25.26 ॥

విభీషణగృహీతౌ తు వధార్హౌ రాక్షసేశ్వర ।

దృష్ట్వా ధర్మాత్మనా ముక్తౌ రామేణామితతేజసా ॥ 25.27 ॥

ఏకస్థానగతా యత్ర చత్వారః పురుషర్షభాః ।

లోకపాలోపమాశ్చారాః కృతాస్త్రా దృఢవిక్రమాః ॥ 25.28 ॥

రామో దాశరథిశ్రీమాన్ లక్ష్మణశ్చ విభీషణః ।

సుగ్రీవశ్చ మహాతేజా మహేంద్రసమవిక్రమః ॥ 25.29 ॥

ఏతే శక్తాః పురీం లంకాం సప్రాకారాం సతోరణామ్ ।

ఉత్పాట్య సంక్రామయితుం సర్వే తిష్ఠంతు వానరాః ॥ 25.30 ॥

యాదృశం తస్య రామస్య రూపం ప్రహరణాని చ ।

వధిష్యతి పురీం లంకాం ఏకస్తిష్ఠంతు తే త్రయః ॥ 25.31 ॥

రామలక్ష్మణగుప్తా సా సుగ్రీవేణ చ వాహినీ ।

బభూవ దుర్ధర్షతరా సేంద్రైరపి సురాసురైః ॥ 25.32 ॥

వ్యక్తస్నేతుస్తథా బద్ధః దశయోజనవిస్తృతః ।

శతయోజనమాయామః తీర్థా సేనా చ సాగరమ్ ॥

నివిష్టో దక్షిణే తీరే రామస్య చ నదీపతేః ।

తీర్ణస్య తరమాణస్య బలస్యాంతో న విద్యతే ॥

ప్రహృష్టరూపా ధ్వజినీ వనాకసాం, మహాత్మనాం సంప్రతి యోద్ధుమిచ్ఛతామ్ ।

అలం విరోధేన శమో విధీయతాం, ప్రదీయతాం దాశరథాయ మైథిలీ ॥25.33॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే పంచవింశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే షడ్వింశస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

తద్వచః పథ్యమక్లీబం సారణేనాభిభాషితమ్ ।

నిశమ్య రావణో రాజా ప్రత్యభాషత సారణమ్ ॥ 26.1 ॥ (2 సార్లు)

యది మామభియుంజీరన్ దేవగంధర్వదానవాః ।

వైవ సీతాం ప్రదాస్యామి సర్వలోకభయాదపి ॥ 26.2 ॥

త్వం తు సామ్య పరిత్రస్తః హరిభిర్నిర్జితో భృశమ్ ।

ప్రతిప్రదానమద్యైవ సీతాయాస్పాధు మన్యసే ।

కో హి నామ సపత్నీ మాం సమరే జేతుమర్హతి ॥ 26.3 ॥

ఇత్యుక్త్యా పరుషం వాక్యం రావణో రాక్షసాధిపః ॥ 26.4 ॥

ఆరురోహ తతశ్రీమాన్ ప్రాసాదం హిమపాండురమ్ ।

బహుతాలసముత్సేధం రావణోఽథ దిదృక్షయా ॥ 26.5 ॥

తాభ్యాం చరాభ్యాం సహితః రావణః క్రోధమూర్ఛితః ।

పశ్యమానస్సముద్రం చ పర్వతాంశ్చ వనాని చ ।

దదర్శ పృథివీదేశం సుసంపూర్ణం ప్లవంగమైః ॥ 26.6 ॥

తదపారమసంఖ్యేయం వానరాణాం మహద్బలమ్ ।

ఆలోక్య రావణో రాజా పరిపప్రచ్ఛ సారణమ్ ॥ 26.7 ॥

ఏషాం వానరముఖ్యానాం కే శూరాః కే మహాబలాః ।

కే పూర్వమభివర్తంతే మహేలాత్సాహస్యమంతతః ॥ 26.8 ॥

కేషాం శృణోతి సుగ్రీవః కే వా యూథపయూథపాః ।

సారణాచక్ష్య తత్త్వేన కే ప్రధానాః ప్లవంగమాః ॥ 26.9 ॥

సారణో రాక్షసేంద్రస్య వచనం పరిపృచ్ఛతః ।

ఆచచక్షేఽథ ముఖ్యజ్ఞః ముఖ్యాంస్తాంస్తు వనౌకసః ॥ 26.10 ॥

ఏష యోఽభిముఖః లంకాం నర్దంస్తిష్ఠతి వానరః ।

యూథపానాం సహస్రాణాం శతేన పరివారితః ॥ 26.11 ॥

యస్య ఘోషేణ మహతా సప్రాకారా సతోరణా ।

లంకా ప్రవేపతే సర్వా సశైలవనకాననా ॥ 26.12 ॥

సర్వశాఖామృగేంద్రస్య సుగ్రీవస్య మహాత్మనః ।

బలాగ్రే తిష్ఠతే వీరః నీలో నామైష యూథపః ॥ 26.13 ॥

బాహూ ప్రగృహ్య యః పద్భ్యాం మహీం గచ్ఛతి వీర్యవాన్ ।

లంకామభిముఖః క్రోధాత్ అభీక్షం చ విజృంభతే ॥ 26.14 ॥

గిరిశృంగప్రతీకాశః పద్మకింజల్కసన్నిభః ॥ 26.15 ॥

స్ఫోటయత్యభిసంరబ్ధః లాంగూలం చ పునః పునః ।

యస్య లాంగూలశబ్దేన స్వనంతి ప్రదిశో దశ ॥ 26.16 ॥

ఏష వానరరాజేన సుగ్రీవేణాభిషేచితః ।

యౌవరాజ్యేఽంగదో నామ త్వామాహ్వాయతి సంయుగే ॥ 26.17 ॥

వాలినస్పదృశః పుత్రః సుగ్రీవస్య సదా ప్రియః ।

రాఘవాద్ధే పరాక్రాంతః శక్రాద్ధే వరుణో యథా ॥ 26.18 ॥

ఏతస్య సా మతిస్సర్వా యద్భ్రష్టా జనకాత్మజా ।

హనూమతా వేగవతా రాఘవస్య హితైషిణా ॥ 26.19 ॥

బహూని వానరేంద్రాణాం ఏష యూథాని వీర్యవాన్ ।

పరిగృహ్యోభియాతి త్వాం స్వేనానీకేన దుర్జయః ॥ 26.20 ॥

అను వాలిసుతస్యాపి బలేన మహతా వృతః ।
 వీరస్తిష్ఠతి సంగ్రామే సేతుహేతురయం నలః ॥ 26.21 ॥

యే తు విష్ణుభ్య గాత్రాణి క్ష్యేలయంతి నదంతి చ ।
 ఉత్థాయ చ విజృంభంతే క్రోధేన హరిపుంగవాః ॥ 26.22 ॥

ఏతే దుష్ప్రసహా ఘోరాః చండాశ్చండపరాక్రమాః ।
 అష్టౌ శతసహస్రాణి దశకోటిశతాని చ ॥ 26.23 ॥

య ఏనమనుగచ్ఛంతి వీరాశ్చందనవాసినః ।
 ఏషైవాశంసతే లంకాం స్వేనానీకేన మర్దితుమ్ ॥ 26.24 ॥

శ్వేతో రజతసంకాశః చపలో భీమవిక్రమః ।
 బుద్ధిమాన్ వానరో వీరః త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః ॥ 26.25 ॥

తూర్ణం సుగ్రీవమాగమ్య పునర్గచ్ఛతి సత్వరః ।
 విభజన్ వానరీం సేనామ్ అనీకాని ప్రహర్షయన్ ॥ 26.26 ॥

యః పురా గోమతీతీరే రమ్యం పర్యేతి పర్వతమ్ ।
 నామ్నా సంకోచనో నామ నానానగయుతో గిరిః ।
 తత్ర రాజ్యం ప్రశాస్త్యేషః కుముదో నామ యూథపః ॥ 26.27 ॥

యోఽసౌ శతసహస్రాణాం సహస్రం పరికర్షతి ॥ 26.28 ॥

యస్య వాలా బహువ్యామా దీర్ఘా లాంగూలమాశ్రితాః ।
 తామ్రాః పీతాస్పితాశ్వేతాః ప్రకీర్ణా ఘోరకర్మణః ॥ 26.29 ॥

అదీనో రోషణశ్చండః సంగ్రామమభికాంక్షతి ।
 ఏషోఽప్యాశంసతే లంకాం స్వేనానీకేన మర్దితుమ్ ॥ 26.30 ॥

యస్త్యేష సింహసంకాశః కపిలో దీర్ఘలోచనః ।
 నిభృతః ప్రేక్షతే లంకాం దిధక్షన్నివ చక్షుషా ॥ 26.31 ॥

వింధ్యం కృష్ణగిరిం సహ్యాం పర్వతం చ సుదర్శనమ్ ।
 రాజన్ సతతమధ్యాస్తే రంభో నామైష యూథపః ॥ 26.32 ॥

శతం శతసహస్రాణాం త్రింశచ్ఛ హరిపుంగవాః ।
 యమేతే వానరాశ్శూరాః చండాశ్చండపరాక్రమాః ।
 పరివార్యానుగచ్ఛంతి లంకాం మర్దితుమోజసా ॥ 26.33 ॥

యస్తు కర్ణౌ వివృణుతే జృంభతే చ పునః పునః ।
 న చ సంవిజతే మృత్యోః న చ యుద్ధాద్విధావతి ॥ 26.34 ॥

ప్రకంపతే చ రోషేణ తిర్యక్ చ పునరీక్షతే ।
 పశ్యన్ లాంగూలమపి చ క్ష్యేతే చ మహాబలః ॥ 26.35 ॥

మహాజవో వీతభయః రమ్యం సాల్వేయపర్వతమ్ ।

రాజన్ సతతమధ్యాస్తే శరభో నామ యూథపః ॥ 26.36 ॥

ఏతస్య బలినస్సర్వే విహారా నామ యూథపాః ।

రాజన్ శతసహస్రాణి చత్వారింశత్తదైవ చ ॥ 26.37 ॥

యస్తు మేఘ ఇవాకాశం మహానావృత్య తిష్ఠతి ।

మధ్యే వానరవీరాణాం సురాణామివ వాసవః ॥ 26.38 ॥

భేరీణామివ సన్నాదః యస్యైష శ్రూయతే మహాన్ ।

ఘోషశ్శాఖామృగేంద్రాణాం సంగ్రామమభికాంక్షతామ్ ॥ 26.39 ॥

ఏష పర్వతమధ్యాస్తే పారియాత్రమనుత్తమమ్ ।

యుద్ధే దుష్ప్రసహో నిత్యం పనసో నామ యూథపః ॥ 26.40 ॥

ఏనం శతసహస్రాణాం శతార్థం పర్యుపాసతే ।

యూథపా యూథపశ్రేష్ఠం యేషాం యూథాని భాగశః ॥ 26.41 ॥

యస్తు భీమాం ప్రవల్గంతీం చమూం తిష్ఠతి శోభయన్ ।

స్థితాం తీరే సముద్రస్య ద్వితీయ ఇవ సాగరః ॥ 26.42 ॥

ఏష దర్దరసంకాశః వినతో నామ యూథపః ।

పిబంశ్చరతి పర్ణాసాం నదీనాముత్తమాం నదీమ్ ॥ 26.43 ॥

షష్టిశ్శతసహస్రాణి బలమస్య ప్లవంగమాః ॥ 26.44 ॥

త్వామాహ్వాయతి యుద్ధాయ క్రోధనో నామ యూథపః ।

విక్రాంతా బలవంతశ్చ యథా యూథాని భాగశః ॥ 26.45 ॥

యస్తు గౌరికవర్ణాభం వపుః పుష్యతి వానరః ।

అవమత్య సదా సర్వాన్ వానరాన్ బలదర్పితాన్ ॥ 26.46 ॥

గవయో నామ తేజస్వీ త్వాం క్రోధాదభివర్తతే ।

ఏనం శతసహస్రాణి సప్తతిః పర్యుపాసతే ।

ఏషైవాశంసతే లంకాం స్వేనానీకేన మర్దితుమ్ ॥ 26.47 ॥

ఏతే దుష్ప్రసహా ఘోరాః బలినః కామరూపిణః ।

యూథపా యూథపశ్రేష్ఠాః ఏషాం యూథాని భాగశః ॥ 26.48 ॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశస్యాస్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే షడ్వింశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే సప్తవింశస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

తాంస్తు తేఽహం ప్రవక్ష్యామి ప్రేక్షమాణస్య యూథపాన్ ।

రాఘవాద్ధే పరాక్రాంతాః యే న రక్షంతి జీవితమ్ ॥ 27.1 ॥ (2 సార్లు)

స్నిగ్ధా యస్య బహువ్యామా వాలా లాంగూలమాశ్రితాః ।

తామ్రాః పీతాస్పితాశ్చ్యేతాః ప్రకీర్ణా ఘోరకర్మణః ॥ 27.2 ॥

ప్రగృహీతాః ప్రకాశన్తే సూర్యస్యేవ మరీచయః ।

పృథివ్యాం చానుకృష్యన్తే హరో నామైష యూథపః ॥ 27.3 ॥

యం పృష్టతోఽనుగచ్ఛంతి శతశోఽథ సహస్రశః ।

ద్రుమానుద్యమ్య సహసా లంకారోహణతత్పరాః ।

యూథపా హరిరాజస్య కింకరాస్సముపస్థితాః ।

ఏష కోటిసహస్రేణ వానరాణాం మహాజసామ్ ।

ఆకాంక్షతే త్వాం సంగ్రామే జేతుం పరపురంజయ ॥ 27.4 ॥

నీలానివ మహామేఘాన్ తిష్ఠతో యాంస్తు పశ్యసి ॥ 27.5 ॥

అసితాంజనసంకాశాన్ యుద్ధే సత్యపరాక్రమాన్ ।

అసంఖ్యేయాననిర్దేశ్యాన్ పరం పారమివోదధేః ॥ 27.6 ॥

పర్వతేషు చ యే కేచిత్ విషమేషు నదీషు చ ।

ఏతే త్వామభివర్తంతే రాజన్సృక్షాస్సుదారుణాః ॥ 27.7 ॥

ఏషాం మధ్యే స్థితో రాజన్ భీమాక్షో భీమదర్శనః ।

పర్జన్య ఇవ జీమూతైః సమంతాత్పరివారితః ॥ 27.8 ॥

ఋక్షవంతం గిరిశ్రేష్ఠం అధ్యాస్తే నర్మదాం పిబన్ ।

సర్వర్షాణామధిపతిః ధూమ్రో నామైష యూథపః ॥ 27.9 ॥

యవీయానస్య తు భ్రాతా పశ్యైనం పర్వతోపమమ్ ।

భ్రాత్రా సమానో రూపేణ విశిష్టస్తు పరాక్రమైః ॥ 27.10 ॥

స ఏష జాంబవాన్నామ మహాయూథపయూథపః ।

ప్రక్రాంతో గురువర్తీ చ సంప్రహారేష్వమర్షణః ॥ 27.11 ॥

ఏతేన సాహ్యం సుమహాత్ కృతం శక్రస్య ధీమతా ।

దైవాసురే జాంబవతా లబ్ధాశ్చ బహవో వరాః ॥ 27.12 ॥

ఆరుహ్య పర్వతాగ్రేభ్యః మహాభ్రవిపులాశ్శిలాః ।

ముంచంతి విపులాకారాః న మృత్యోరుద్విజంతి చ ॥ 27.13 ॥

రాక్షసానాం చ సదృశాః పిశాచానాం చ లోమశాః ।

ఏతస్య సైన్యా బహవః విచరంత్యగ్నితేజసః ॥ 27.14 ॥

యం త్వేనమభిసంరబ్ధం ప్లవమానమివ స్థితమ్ ।

ప్రేక్షంతే వానరాస్సర్వే స్థితా యూథపయూథపమ్ ॥ 27.15 ॥

ఏష రాజన్ సహస్రాక్షం పర్యుపాస్తే హరీశ్వరః ।

బలేన బలసంపన్నః దంభో నామైష యూథపః ॥ 27.16 ॥

యస్థితం యోజనే శైలం గచ్ఛన్ పార్శ్వేన సేవతే ।

ఊర్ధ్వం తథైవ కాయేన గతః ప్రాప్నోతి యోజనమ్ ॥ 27.17 ॥

యస్మాన్న పరమం రూపం చతుష్పాదేషు విద్యతే ।

శ్రుతస్సన్నాదనో నామ వానరాణాం పితామహాః ॥ 27.18 ॥

యేన యుద్ధం పురా దత్తం రణే శక్రస్య ధీమతా ।

పరాజయశ్చ న ప్రాప్తుః సోఽయం యూథపయూథపః ॥ 27.19 ॥

యస్య విక్రమమాణస్య శక్రస్యేవ పరాక్రమః ।

ఏష గంధర్వకన్యాయామ్ ఉత్పన్నః కృష్ణవర్తనః ॥ 27.20 ॥

తదా దైవాసురే యుద్ధే సాహ్యర్థం త్రిదివాకసామ్ ॥ 27.21 ॥

యస్య వైశ్రవణో రాజా జంబూముపనిషేవతే ।

యో రాజా పర్వతేంద్రాణాం బహుకిన్నరసేవినామ్ ॥ 27.22 ॥

విహారసుఖదో నిత్యం భ్రాతుస్తే రాక్షసాధిప ।

తత్రైష వసతి శ్రీమాన్ బలవాన్ వానరర్షభః ॥ 27.23 ॥

యుద్ధేష్వుకత్థనో నిత్యం క్రథనో నామ యూథపః ।

వృతః కోటిసహస్రేణ హరీణాం సముపస్థితః ।

ఏషైవాశంసతే లంకాం స్వేనానీకేన మర్ధితుమ్ ॥ 27.24 ॥

యో గంగామనుపర్యేతి త్రాసయన్ హస్తియూథపాన్ ।

హస్తినాం వానరాణాం చ పూర్వవైరమనుస్మరన్ ॥ 27.25 ॥

ఏష యూథపతిర్నేతా గచ్ఛన్ గిరిగుహాశయః ।

గజాన్ యోథయతే వన్యాన్ గిరించైవ మహీరుహాన్ ॥ 27.26 ॥

హరీణాం వాహినీముఖ్యః నదీం హైమవతీమను ।

ఉశీరబీజమాశ్రిత్య పర్వతం మందరోపమమ్ ॥ 27.27 ॥

రమతే వానరశ్రేష్ఠః దివి శక్ర ఇవ స్వయమ్ ।

ఏనం శతసహస్రాణాం సహస్రమనువర్తతే ॥ 27.28 ॥

వీర్యవిక్రమదృష్టానాం నర్దతాం బలశాలినామ్ ।
 స ఏష నేతా చైతేషాం వానరాణాం మహాత్మనామ్ ॥ 27.29 ॥
 స ఏష దుర్ధరో రాజన్ ప్రమాథీ నామ యూథపః ।
 వాతేనేవోద్ధతం మేఘం యమేనమనుపశ్యసి ॥ 27.30 ॥
 అనీకమపి సంరబ్ధం వానరాణాం తరస్వినామ్ ।
 ఉద్ధూతమరుణాభాసం పవనేన సమంతతః ।
 వివర్తమానం బహుధా యత్రైతద్భహుళం రజః ॥ 27.31 ॥
 ఏతేఽసితముఖా ఘోరాః గోలాంగూలా మహాబలాః ।
 శతం శతసహస్రాణి దృష్ట్వా వై సేతుబంధనమ్ ॥ 27.32 ॥
 గోలాంగూలం మహావేగం గవాక్షం నామ యూథపమ్ ।
 పరివార్యాభివర్తంతే లంకామర్దితుమోజసా ॥ 27.33 ॥
 భ్రమరాచరితా యత్ర సర్వకామఫలద్రుమాః ।
 యం సూర్యస్తుల్యవర్ణాభమ్ అనుపర్యేతి పర్వతమ్ ॥ 27.34 ॥
 యస్య భాసా సదా భాంతి తద్వర్ణా మృగపక్షిణాః ।
 యస్య ప్రస్థం మహాత్మానః న త్యజంతి మహార్షయః ॥ 27.35 ॥
 సర్వకామఫలా వృక్షాః సదా ఫలసమన్వితాః ।
 మధూని చ మహార్హాణి యస్మిన్ పర్వతసత్తమే ॥ 27.36 ॥
 తత్రైష రమతే రాజన్ రమ్యే కాంచనపర్వతే ।
 ముఖ్యో వానరముఖ్యానాం కేసరీ నామ యూథపః ॥ 27.37 ॥
 షష్టిర్గిరిసహస్రాణాం రమ్యాః కాంచనపర్వతాః ।
 తేషాం మధ్యే గిరివరః త్వమివానఘ రక్షసామ్ ॥ 27.38 ॥
 తత్రైతే కపిలాశ్వేతాః తామ్రాస్యా మధుపింగాళాః ।
 నివసంతుత్యత్తమగిరౌ తీక్ష్ణదంష్ట్రా నఖాయుధాః ॥ 27.39 ॥
 సింహో ఇవ చతుర్దంష్ట్రాః వ్యాఘ్రా ఇవ దురాసదాః ।
 సర్వే వైశ్వానరసమాః జ్వలితాశీవిషోపమాః ॥ 27.40 ॥
 సుదీర్ఘాంచితలాంగూలాః మత్తమాతంగసన్నిభాః ।
 మహాపర్వతసంకాశాః మహాజీమూతనిస్సనాః ॥ 27.41 ॥
 వృత్తపింగాళరక్తాక్షాః భీమభీమగతిస్వరాః ।
 మర్దయంతీవ తే సర్వే తస్థుర్లంకాం సమీక్ష్య తే ॥ 27.42 ॥
 ఏష చైషామధిపతిః మధ్యే తిష్ఠతి వీర్యవాన్ ।
 జయార్థీ నిత్యమాదిత్యమ్ ఉపతిష్ఠతి బుద్ధిమాన్ ॥ 27.43 ॥

నామ్నా పృథివ్యాం విఖ్యాతః రాజన్ శతవలీతి యః ।
 ఏషైవాశంసతే లంకాం స్వేనానీకేన మర్దితుమ్ ॥ 27.44 ॥

విక్రాంతో బలవాన్ శూరః పౌరుషే స్వే వ్యవస్థితః ।
 రామప్రియార్థం ప్రాణానాం దయాం న కురుతే హరిః ॥ 27.45 ॥

గజో గవాక్షో గవయః నలో నీలశ్చ వానరః ।
 ఏకైక ఏవ యూథానాం కోటిభిర్దశభిర్వృతః ॥ 27.46 ॥

తథాన్యే వానరశ్రేష్ఠాః వింధ్యపర్వతవాసినః ।
 న శక్యంతే బహుత్వాత్తు సంఖ్యాతుం లఘువిక్రమాః ॥ 27.47 ॥

సర్వే మహారాజ మహాప్రభావాః, సర్వే మహాశైలనికాశకాయాః ।
 సర్వే సమర్థాః పృథివీం క్షణేన, కర్తుం ప్రవిధ్వస్తవికీర్ణశైలామ్ ॥ 27.48 ॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
 భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే సప్తవింశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే అష్టావింశస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
 భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

సారణస్య వచశ్రుత్వా రావణం రాక్షసాధిపమ్ ।
 బలమాదిశ్య తత్సర్వం శుకో వాక్యమథాబ్రవీత్ ॥ 28.1 ॥ (2 సార్లు)

స్థితాన్ పశ్యసి యానేతాన్ మత్తానివ మహాద్విపాన్ ।
 న్యగ్రోధానివ గాంగేయాన్ సాలాన్ హైమవతానివ ॥ 28.2 ॥

ఏతే దుష్ప్రసహా రాజన్ బలినః కామరూపిణః ।
 దైత్యదానవసంకాశాః యుద్ధే దేవపరాక్రమాః ॥ 28.3 ॥

ఏషాం కోటిసహస్రాణి నవ పంచ చ సప్త చ ।
 తథా శంఖసహస్రాణి తథా వృందశతాని చ ॥ 28.4 ॥

ఏతే సుగ్రీవసచివాః కిష్కింధానిలయాస్పదా ।
 హరయో దేవగంధర్వైః ఉత్పన్నాః కామరూపిణః ॥ 28.5 ॥

యౌ తౌ పశ్యసి తిష్ఠంతౌ కుమారౌ దేవరూపిణౌ ।
 మైందశ్చ ద్వివిదశ్చోభౌ తాభ్యాం నాస్తి సమో యుధి ॥ 28.6 ॥

బ్రహ్మణా సమనుజ్ఞాతౌ అమృతస్రాశినాపుభౌ ।
 ఆశంసేతే యుధా లంకామ్ ఏతౌ మర్దితుమోజసా ॥ 28.7 ॥

యావేతావేతయోః పార్శ్వే స్థితౌ పర్వతసన్నిభౌ ।
 సుముఖోఽసుముఖశ్చైవ మృత్యుపుత్రౌ పితుస్సమా ।
 ప్రేక్షంతౌ నగరీం లంకాం కోటిభిర్దశభిర్వృతౌ ।
 యం తు పశ్యసి తిష్ఠంతం ప్రభిన్నమివ కుంజరమ్ ।
 యో బలాత్ క్షోభయేత్క్రుద్ధః సముద్రమపి వానరః ॥ 28.8 ॥

ఏషోఽభిగంతా లంకాయాః వైదేహ్యస్తవ చ ప్రభో ।
 ఏనం పశ్య పురా దృష్టం వానరం పునరాగతమ్ ॥ 28.9 ॥

జ్యేష్ఠః కేసరిణః పుత్రః వాతాత్మజ ఇతి శ్రుతః ।
 హనూమానితి విఖ్యాతః లంఘితో యేన సాగరః ॥ 28.10 ॥

కామరూపీ హరిశ్రేష్ఠః బలరూపసమన్వితః ।
 అనివార్యగతిశ్చైవ యథా సతతగః ప్రభుః ॥ 28.11 ॥

ఉద్యంతం భాస్కరం దృష్ట్వా బాలః కిల పిపాసితః ।
 త్రియోజనసహస్రం తు అధ్వానమవతీర్య హి ॥ 28.12 ॥

ఆదిత్యమాహరిష్యామి న మే క్షుత్ ప్రతియాస్యతి ।
 ఇతి సంచింత్య మనసా పురైష బలదర్పితః ॥ 28.13 ॥

అనాధృష్యతమం దేవమ్ అపి దేవర్షిదానవైః ।
 అనాసాద్యైవ పతితః భాస్కరోదయనే గిరౌ ॥ 28.14 ॥

పతితస్య కోపేరస్య హనురేకా శిలాతలే ।
 కించిద్భిన్నా దృఢహనోః హనుమానేష తేన వై ॥ 28.15 ॥

సత్యమాగమయోగేన మమైష విదితో హరిః ।
 నాస్య శక్యం బలం రూపం ప్రభావో వాఽపి భాషితుమ్ ॥ 28.16 ॥

ఏష ఆశంసతే లంకామ్ ఏకో మర్దితుమోజసా ॥ 28.17 ॥
 యశ్చైషోఽనంతరశ్చారః శ్యామః పద్మనిభేక్షణః ।
 ఇక్ష్వాకూణామతిరథః లోకే విఖ్యాతపౌరుషః ॥ 28.18 ॥

యస్మిన్న చలతే ధర్మః యో ధర్మం నాతివర్తతే ।
 యో బ్రాహ్మమస్త్రం వేదాంశ్చ వేద వేదవిదాం వరః ॥ 28.19 ॥

యో భింద్యాద్గగనం బాణైః పర్వతానపి దారయేత్ ।
 యస్య మృత్యోరివ క్రోధః శక్రస్యేవ పరాక్రమః ॥ 28.20 ॥

యస్య భార్యా జనస్థానాత్ సీతా చాపహృతా త్వయా ।
 స ఏష రామస్త్వాం యోద్ధం రాజన్ సమభివర్తతే ॥ 28.21 ॥

యస్యైష దక్షిణే పార్శ్వే శుద్ధజాంబూనదప్రభః ।

విశాలవక్షాస్తామ్రాక్షః నీలకుంచితమూర్ధజః ॥ 28.22 ॥

ఏషోఽస్య లక్ష్మణో నామ భ్రాతా ప్రాణసమః ప్రియః ।

నయే యుద్ధే చ కుశలః సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ 28.23 ॥

అమర్షీ దుర్జయో జేతా విక్రాంతో బుద్ధిమాన్ బలీ ।

రామస్య దక్షిణో బాహుః నిత్యం ప్రాణో బహిశ్చరః ॥ 28.24 ॥

న హ్యేష రాఘవస్యార్థే జీవితం పరిరక్షతి ।

ఏషైవాశంసతే యుద్ధే నిహంతుం సర్వరాక్షసాన్ ॥ 28.25 ॥

యస్తు సవ్యమసౌ పక్షం రామస్యాశ్రిత్య తిష్ఠతి ।

రక్షోగణపరిక్షిప్తః రాజా హ్యేష విభీషణః ॥ 28.26 ॥

శ్రీమతా రాజరాజేన లంకాయామభిషేచితః ।

త్వామేవ ప్రతిసంరబ్ధః యుద్ధా యైషోఽభివర్తతే ॥ 28.27 ॥

యం తు పశ్యసి తిష్ఠంతం మధ్యే గిరిమివాచలమ్ ।

సర్వశాఖామృగేంద్రాణాం భర్తారమపరాజితమ్ ॥ 28.28 ॥

తేజసా యశసా బుద్ధ్యా జ్ఞానేనాభిజనేన చ ।

యః కపీనతిబ్రాహ్మజ హిమవానివ పర్వతాన్ ॥ 28.29 ॥

కిష్కింధాం యస్సమధ్యాస్తే గుహాం సగహనద్రుమామ్ ।

దుర్గాం పర్వతదుర్గస్థాం ప్రధానైస్సహ యూథపైః ॥ 28.30 ॥

యస్యైషా కాంచనీ మాలా శోభతే శతపుష్కరా ।

కాంతా దేవమనుష్యాణాం యస్యాం లక్ష్మీః ప్రతిష్ఠితా ॥ 28.31 ॥

ఏతాం చ మాలాం తారాం చ కపిరాజ్యం చ శాశ్వతమ్ ।

సుగ్రీవో వాలినం హత్వా రామేణ ప్రతిపాదితః ॥ 28.32 ॥

శతం శతసహస్రాణాం కోటిమాహుర్మనీషిణః ।

శతం కోటిసహస్రాణాం శంఖ ఇత్యభిధీయతే ॥ 28.33 ॥

శతం శంఖసహస్రాణాం మహాశంఖ ఇతి స్మృతః ।

మహాశంఖసహస్రాణాం శతం వృందమితి స్మృతమ్ ॥ 28.34 ॥

శతం వృందసహస్రాణాం మహావృందమితి స్మృతమ్ ।

మహావృందసహస్రాణాం శతం పద్మమితి స్మృతమ్ ॥ 28.35 ॥

శతం పద్మసహస్రాణాం మహాపద్మమితి స్మృతమ్ ।

మహాపద్మసహస్రాణాం శతం ఖర్వమిహెలాచ్యతే ॥ 28.36 ॥

శతం ఖర్వసహస్రాణాం మహాఖర్వమితి స్మృతమ్ ।
మహాఖర్వసహస్రాణాం సముద్రమభిధీయతే ॥ 28.37 ॥

శతం సముద్రసాహస్రమ్ ఓఘు ఇత్యభిధీయతే ।
శతమోఘసహస్రాణాం మహాఘు ఇతి విశ్రుతః ॥ 28.38 ॥

ఏవం కోటిసహస్రేణ శంఖానాం చ శతేన చ ।
మహాశంఖసహస్రేణ తథా వృందశతేన చ ॥ 28.39 ॥

మహావృందసహస్రేణ తథా పద్మశతేన చ ।
మహాపద్మసహస్రేణ తథా ఖర్వశతేన చ ॥ 28.40 ॥

సముద్రేణ శతేనైవ మహాఘేన తథైవ చ ।
ఏష కోటిమహాఘేన సముద్రసదృశేన చ ॥ 28.41 ॥

విభీషణేన సచివైః రాక్షసైః పరివారితః ।
సుగ్రీవో వానరేంద్రస్త్వాం యుద్ధార్థమభివర్తతే ॥ 28.42 ॥

మహాబలవృతో నిత్యం మహాబలపరాక్రమః ॥ 28.43 ॥

ఇమాం మహారాజ సమీక్ష్య వాహినీమ్, ఉపస్థితాం ప్రజ్వలితగ్రహోపమామ్ ।
తతః ప్రయత్నః పరమో విధీయతాం, యథా జయస్యాన్న పరైః పరాజయః ॥ 28.44 ॥
(2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే అష్టావింశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకోనత్రింశస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

శుకేన తు సమాఖ్యాతాన్ తాన్ దృష్ట్వా హరియూథపాన్ ।
సమీపస్థం చ రామస్య భ్రాతరం స్వం విభీషణమ్ ॥ 29.1 ॥ (2 సార్లు)

లక్ష్మణం చ మహావీర్యం భుజం రామస్య దక్షిణమ్ ।
సర్వవానరరాజం చ సుగ్రీవం భీమవిక్రమమ్ ॥ 29.2 ॥

గజం గవాక్షం గవయం మైందం ద్వివిద మేవ చ ।
అంగదం చైవ బలినం వజ్రహస్తాత్మజాత్మజమ్ ॥

హనూమంతం చ విక్రాంతం జాంబవంతం చ దుర్జయమ్ ।
సుషేణం కుముదం నీలం నలం చ ప్లవగర్షభమ్ ॥

కించిదావిగ్నుహృదయః జాతక్రోధశ్చ రావణః ।

భర్తృయామాస తౌ వీరౌ కథాంతే శుకసారణౌ ॥ 29.3 ॥

అధోముఖౌ తౌ ప్రణతౌ అబ్రవీచ్ఛుకసారణౌ ।

రోషగద్గదయా వాచా సంరబ్ధః పరుషం వచః ॥ 29.4 ॥

న తావత్సదృశం నామ సచివైరుపజీవిభిః ।

విప్రియం నృపతేర్వక్తుం నిగ్రహప్రగ్రహే ప్రభోః ॥ 29.5 ॥

రిపూణాం ప్రతికూలానాం యుద్ధార్థమభివర్తతామ్ ।

ఉభాభ్యాం సదృశం నామ వక్తుమప్రస్తవే స్తవమ్ ॥ 29.6 ॥

ఆచార్యా గురవో వృద్ధాః వృథా వాం పర్యుపాసితాః ।

సారం యద్రాజశాస్త్రాణామ్ అనుజీవ్యం న గృహ్యతే ।

గృహీతో వా న విజ్ఞాతః భారో జ్ఞానస్య వోహ్యతే ॥ 29.7 ॥

ఈదృశైస్సచివైర్యుక్తః మూర్ఖైర్దిష్ట్యా ధరామ్యహమ్ ॥ 29.8 ॥

కిన్ను మృత్యోర్భయం నాస్తి వక్తుం మాం పరుషం వచః ।

యస్య మే శాసతో జిహ్వ ప్రయచ్ఛతి శుభాశుభమ్ ॥ 29.9 ॥

అప్యేవ దహనం స్పృష్ట్యా వనే తిష్ఠంతి పాదపాః ।

రాజదోషపరామృష్ట్యాః తిష్ఠంతే నాపరాధినః ॥ 29.10 ॥

హన్యామహం త్విమౌ పాపౌ శత్రుపక్షప్రశంసకౌ ।

యది పూర్వోపకారైస్తు న క్రోధో మృదుతాం వ్రజేత్ ॥ 29.11 ॥

అపద్వంసత గచ్ఛద్వం సన్నికర్షాదితో మమ ।

న హి వాం హంతుమిచ్ఛామి స్మరామ్యుపకృతాని వామ్ ॥ 29.12 ॥

హతావేవ కృతఘ్నౌ తౌ మయి స్నేహపరాజ్ముఖౌ ॥ 29.13 ॥

ఏవముక్తౌ తు సవ్రీడౌ తావుభౌ శుకసారణౌ ।

రావణం జయశబ్దేన ప్రతినంద్యాభినిస్సృతౌ ॥ 29.14 ॥

అబ్రవీత్తు దశగ్రీవః సమీపస్థం మహేలాదరమ్ ।

ఉపస్థాపయ మే శీఘ్రం చారాన్నీతివిశారదాన్ ।

మహేలాదరస్తథోక్తస్తు శీఘ్రమాజ్ఞాపయచ్ఛరాన్ ॥ 29.15 ॥

తతశ్చారాస్సంత్వరితాః ప్రాప్తాః పార్థివశాసనాత్ ।

ఉపస్థితాః ప్రాంజలయః వర్షయిత్వా జయాశిషా ॥ 29.16 ॥

తానబ్రవీత్తతో వాక్యం రావణో రాక్షసాధిపః ।

చారాన్ ప్రత్యాయితాన్ శూరాన్ భక్తాన్ విగతసాధ్వసాన్ ॥ 29.17 ॥

ఇతో గచ్ఛత రామస్య వ్యవసాయం పరీక్షథ ।
 మంత్రిష్వభ్యంతరా యేఽస్య ప్రీత్యా తేన సమాగతాః ॥ 29.18 ॥
 కథం స్వపితి జాగర్తి కిమన్యచ్ఛ కరిష్యతి ।
 విజ్ఞాయ నిపుణం సర్వమ్ ఆగంతవ్యమశేషతః ॥ 29.19 ॥
 చారేణ విదితశ్శత్రుః పండితైర్వసుధాధిపైః ।
 యుద్ధే స్వల్పేన యత్నేన సమాసాద్య నిరస్యతే ॥ 29.20 ॥
 చారాస్తు తే తథేత్యుక్త్వా ప్రహృష్టా రాక్షసేశ్వరమ్ ।
 శార్దూలమగ్రతః కృత్వా తతశ్చక్రుః ప్రదక్షిణమ్ ॥ 29.21 ॥
 తతస్త్వే తం మహాత్మానం చారా రాక్షససత్తమమ్ ।
 కృత్వా ప్రదక్షిణం జగ్ముః యత్ర రామస్సలక్ష్మణః ॥ 29.22 ॥
 తే సువేలస్య శైలస్య సమీపే రామలక్ష్మణౌ ।
 ప్రచ్ఛన్నా దదృశుర్గత్వా ససుగ్రీవవిభీషణౌ ॥ 29.23 ॥
 ప్రేక్షమాణాశ్చమూం తాం చ బభూవుర్భయవిక్లవాః ॥ 29.24 ॥
 తే తు ధర్మాత్మనా దృష్టా రాక్షసేంద్రేణ రాక్షసాః ॥ 29.25 ॥
 విభీషణేన తత్రస్థా నిగృహీతా యదృచ్ఛయా ।
 శార్దూలో గ్రాహితస్త్వేకః పాపోఽయమితి రాక్షసః ॥ 29.26 ॥
 మోచితస్సోఽపి రామేణ వధ్యమానః ప్లవంగమైః ।
 ఆన్వశంస్యేన రామస్య మోచితా రాక్షసాః పరే ॥ 29.27 ॥
 వానరైరర్దితాస్తే తు విక్రాంతైర్లఘువిక్రమైః ।
 పునర్లంకామనుప్రాప్తాః శ్వసంతో నష్టచేతసః ॥ 29.28 ॥
 తతో దశగ్రీవముపస్థితాస్తు తే, చారా బహిర్నిత్యచరా నిశాచరాః ।
 గిరేస్సువేలస్య సమీపవాసినం, న్యవేదయన్ భీమబలం మహాబలాః ॥ 29.29 ॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
 భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకోనత్రింశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే త్రింశస్సర్గః

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।
 భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

తతస్తమక్షోభ్యబలం లంకాధిపతయే చరాః ।
 సువేలే రాఘవం శైలే నివిష్టం ప్రత్యవేదయన్ ॥ 30.1 ॥ (2 సార్లు)

చారాణాం రావణశ్రుత్వా ప్రాప్తం రామం మహాబలమ్ ।
జాతోద్వేగోఽభవత్కించిత్ శార్దూలం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 30.2 ॥

అయథావచ్చ తే వర్ణః దీనశ్చాసి నిశాచర ।
నాఽసి కచ్చిదమిత్రాణాం క్రుద్ధానాం వశమాగతః ॥ 30.3 ॥

ఇతి తేనానుశిష్టస్తు వాచం మందముదీరయత్ ।
తదా రాక్షసశార్దూలం శార్దూలో భయవిహ్వలః ॥ 30.4 ॥

న తే చారయితుం శక్యాః రాజన్ వానరపుంగవాః ॥ 30.5 ॥

విక్రాంతా బలవంతశ్చ రాఘవేణ చ రక్షితాః ।
నాపి సంభాషితుం శక్యాః సంప్రశ్నోఽత్ర న లభ్యతే ॥ 30.6 ॥

సర్వతో రక్ష్యతే పంథాః వానరైః పర్వతోపమైః ।
ప్రవిష్టమాత్రే జ్ఞాతోఽహం బలే తస్మిన్నచారితే ॥ 30.7 ॥

బలాద్గుహీతో రక్షోభిః బహుధాఽస్మి విచాలితః ।
జానుభిర్ముష్టిభిర్దంతైః తలైశ్చాభిహతో భృశమ్ ॥ 30.8 ॥

పరిణీతోఽస్మి హరిభిః బలవద్భిరమర్షణైః ।
పరిణీయ చ సర్వత్ర నీతోఽహం రామసంసదమ్ ॥ 30.9 ॥

రుధిరాదిగ్ధసర్వాంగః విహ్వలశ్చలితేంద్రియః ।
హరిభిర్వధ్యమానశ్చ యాచమానః కృతాంజలిః ॥ 30.10 ॥

రాఘవేణ పరిత్రాతః జీవామీతి యదృచ్ఛయా ॥ 30.11 ॥

ఏష శైలైశ్చిలాభిశ్చ పూరయిత్వా మహార్ణవమ్ ।
ద్వారమాశ్రిత్య లంకాయాః రామస్తిష్ఠతి సాయుధః ॥ 30.12 ॥

గరుడవ్యూహమాస్థాయ సర్వతో హరిభిర్వృతః ।
మాం విస్ఫుజ్య మహాతేజాః లంకామేవాభివర్తతే ॥ 30.13 ॥

పురా ప్రాకారమాయాతి క్షిప్రమేకతరం కురు ।
సీతాం వాఽస్మై ప్రయచ్ఛాశు సుయుద్ధం వా ప్రదీయతామ్ ॥ 30.14 ॥

మనసా తం తదా ప్రేక్ష్య తచ్ఛ్రుత్వా రాక్షసాధిపః ।
శార్దూలం సుమహద్వాక్యం అథోవాచ స రావణః ॥ 30.15 ॥

యది మాం ప్రతియుధ్యేరన్ దేవగంధర్వదానవాః ।
వైవ సీతాం ప్రదాస్యామి సర్వలోకభయాదపి ॥ 30.16 ॥

ఏవముక్త్యా మహాతేజా రావణః పునరబ్రవీత్ ।
చారితా భవతా సేనా కేఽత్ర శూరాః ప్లవంగమాః ॥ 30.17 ॥

కీదృశాః కింప్రభాస్సౌమ్య వానరా యే దురాసదాః ।
 కస్య పుత్రాశ్చ పౌత్రాశ్చ తత్త్వమాఖ్యాహి రాక్షస ॥ 30.18 ॥
 తథాఽత్ర ప్రతిపత్య్వామి జ్ఞాత్వా తేషాం బలాబలమ్ ।
 అవశ్యం బలసంఖ్యానం కర్తవ్యం యుద్ధమిచ్ఛతామ్ ॥ 30.19 ॥
 తథైవముక్తశ్చార్దూలః రావణేనోత్తమశ్చరః ।
 ఇదం వచనమారేభే వక్తుం రావణసన్నిధౌ ॥ 30.20 ॥
 అథర్షరజసః పుత్రః యుధి రాజా సుదుర్జయః ।
 గద్గదస్యాథ పుత్రోఽత్ర జాంబవానితి విశ్రుతః ॥ 30.21 ॥
 గద్గదస్యైవ పుత్రోఽన్యః గురుపుత్రశ్చతక్రతోః ।
 కదనం యస్య పుత్రేణ కృతమేకేన రక్షసామ్ ॥ 30.22 ॥
 సుషేణశ్చాపి ధర్మాత్మా పుత్రో ధర్మస్య వీర్యవాన్ ।
 సౌమ్యస్సౌమాత్మజశ్చాత్ర రాజన్ దధిముఖః కపిః ॥ 30.23 ॥
 సుముఖో దుర్ముఖశ్చాత్ర వేగదర్శీ చ వానరః ।
 మృత్యుర్వానరరూపేణ నూనం సృష్టస్వయంభువా ॥ 30.24 ॥
 పుత్రో హలతవహస్యాథ నీలస్సేనాపతిస్వయమ్ ।
 అనిలస్య చ పుత్రోఽత్ర హనుమానితి విశ్రుతః ॥ 30.25 ॥
 నస్తా శక్రస్య దుర్దర్షః బలవానంగదో యువా ।
 మైందశ్చ ద్వివిదశ్చోభౌ బలినావశ్వీసంభవౌ ॥ 30.26 ॥
 పుత్రా వైవస్వతస్యాత్ర పంచకాలాంతకోపమాః ।
 గజో గవాక్షో గవయః శరభో గంధమాదనః ॥ 30.27 ॥
 దశవానరకోట్యశ్చ శూరాణాం యుద్ధకాంక్షిణామ్ ।
 శ్రీమతాం దేవపుత్రాణాం శేషం నాఖ్యాతుముత్సహే ॥ 30.28 ॥
 పుత్రో దశరథస్యైషః సింహసంహననో యువా ।
 దూషణో నిహతో యేన ఖరశ్చ త్రిశిరాస్తథా ॥ 30.29 ॥
 నాస్తి రామస్య సదృశః విక్రమే భువి కశ్చన ।
 విరాధో నిహతో యేన కబంధశ్చాంతకోపమః ॥ 30.30 ॥
 వక్తుం న శక్తో రామస్య నరః కశ్చిద్గుణాన్ క్షితౌ ।
 జనస్థానగతా యేన యావంతో రాక్షసా హతాః ॥ 30.31 ॥
 లక్ష్మణశ్చాత్ర ధర్మాత్మా మాతంగానామివర్షభః ।
 యస్య బాణపథం ప్రాప్య న జీవేదపి వాసవః ॥ 30.32 ॥

శ్వేతో జ్యోతిర్ముఖశ్చాత్ర భాస్కరస్యాత్మసంభవౌ ।
వరుణస్య చ పుత్రోఽన్యః హేమకూటః ప్లవంగమః ॥ 30.33 ॥

విశ్వకర్మసుతో వీరః నలః ప్లవగసత్తమః ।
విక్రాంతో బలవానత్ర వసుపుత్రస్సుదుర్ధరః ॥ 30.34 ॥

రాక్షసానాం వరిష్ఠశ్చ తవ భ్రాతా విభీషణః ।
పరిగృహ్య పురీం లంకాం రాఘవస్య హితే రతః ॥ 30.35 ॥

ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతం తవేదం వానరం బలమ్ ।
సువేలేఽధిష్ఠితం శైలే శేషకార్యే భవాన్ గతిః ॥ 30.36 ॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరన్యపోత్తమ ।
భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే త్రింశస్సర్గః

అథ ఏకత్రింశస్సర్గః

తతస్తమక్షోభ్యబలం లంకాధిపతయే చరాః ।
సువేలే రాఘవం శైలే నివిష్టం ప్రత్యవేదయన్ ॥ 31.1 ॥
***

శ్రీరామస్తుతిః - ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః -
కుటుంబవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిం, స్త్రియశ్చ ముఖ్యాస్సుఖముత్తమం చ ।
శ్రుత్వా శుభం కావ్యమిదం మహార్థం, ప్రాప్నోతి సర్వాం భువి చార్థసిద్ధిమ్ ॥

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః
***

అథ శ్రీనాసిష్ఠ మహారామాయణే వాల్మీకీయే ఉత్పత్తిప్రకరణే ఏకోనసప్తతితమస్సర్గః

శ్రీ వసిష్ఠ ఉవాచ - అథ వర్షసహస్రేణ, తాం పితామహ ఆయయౌ ।
దారుణం హి తపస్సిద్ధ్యై, విషాగ్నిరపి శీతలః ॥ 1 ॥
మనసైవ ప్రణమ్యైనం, సా తథైవ స్థితా సతీ ।
కో వరః క్షుచ్ఛమాయాఽలమ్, ఇతి చింతాన్వితాఽభవత్ ॥ 2 ॥
ఆస్ప్రతం ప్రార్థయిష్యేఽహం, వరమేకమిమం విభుం ।
అనాయసీ చాయసీ చ, స్యామహం జీవసూచికా ॥ 3 ॥
అస్యోక్త్యా ద్వివిధా సూచిః, భూత్వా లక్ష్మ్యా విశామ్యహం ।
ప్రాణినాం సహసర్వేషాం, హృదయం సురభిర్యథా ॥ 4 ॥

యథాభిమతమేతేన, గ్రసేయం సకలం జగత్ ।
క్రమేణ క్షుద్వినాశాయ, క్షుద్వినాశః పరం సుఖమ్ ॥ 5 ॥

ఇతి సంచింతయంతీం తామ్, ఉవాచ కమలాలయః ।
అన్యాయశ్చాస్తథా దృష్ట్వా, స్తనితాభ్రవోపమమ్ ॥ 6 ॥

బ్రహ్మోవాచ -

పుత్రి కర్కటికే, రక్షః కులశైలాభ్రమాలికే ।
ఉత్తిష్ఠ త్వం తు తుష్టోఽస్మి, గృహాణాభిమతం వరం ॥ 7 ॥

కర్కట్యువాచ -

భగవన్ భూతభవ్యేశ, స్యామహం జీవసూచికా ।
అనాయసీ చాయసీ చ, విధేఽర్పయసి చేద్వరం ॥ 8 ॥

శ్రీ వసిష్ఠ ఉవాచ -

ఏవమస్త్వితి తాముక్త్వా, పునరాహ పితామహః ।
సూచికా సోపసర్గా త్వం, భవిష్యసి విషూచికా ॥ 9 ॥

సూక్ష్మయా మాయయా, సర్వలోకహింసాం కరిష్యసి ।
దుర్భోజనా దురారంభాః, మూర్ఘా దుఃస్థితయశ్చ యే ॥ 10 ॥

దుర్దేశవాసినో దుష్టాః, తేషాం హింసాం కరిష్యసి ।
ప్రవిశ్యాఽఽహృదయం ప్రాణైః, పద్మస్త్రీహాది బాధనాత్ ॥ 11 ॥

వాతలేఖాత్మికా వ్యాధిః, భవిష్యసి విషూచికా ।
సగుణం విగుణం చైవ, జనమాసాదయిష్యసి ॥ 12 ॥
గుణాన్వితచికిత్సార్థం, మంత్రోఽయం తు మయోచ్యతే ।

బ్రహ్మోవాచ -

హిమాద్రేరుత్తరే పార్వ్యే, కర్కటి నామ రాక్షసీ ॥ 13 ॥
విషూచికాఽభిధానా సా, నామ్నాప్యన్యాయ బాధికా ।

తస్యాః మంత్రః ।

ఓం, హ్రీం, హ్రోం, రీం, రాం, విష్ణు శక్తయే నమః (3 సార్లు)

ఓం, నమో భగవతి, విష్ణుశక్తిమేనాం.

ఓం, హర హర, నయ నయ, పచ పచ, మథ మథ,

ఉత్పాదయ ఉత్పాదయ, దూరే కురు స్వాహా.

హిమవంతం గచ్ఛ, జీవ, సః, సః, సః, చంద్రమండల గతోఽసి స్వాహా । (3 సార్లు)

ఇతి మంత్రీ మహామంత్రం, న్యస్య వామకరోదరే ।
మార్జయేదాతురాకారం, తేన హస్తేన సంయుతః ॥ 14 ॥

హిమశైలాభిముఖ్యేన, విద్రుతాం తాం విచింతయేత్ ।
కర్కటిం కర్కశాక్రందాం, మంత్రముద్గరమర్దితాం ॥ 15 ॥

ఆతురం చింతయేచ్ఛంద్రే, రసాయన హృదిస్థితం ।
అజరామరణం యుక్తం, ముక్తం సర్వాధివిభ్రమైః ॥ 16 ॥

సాధకో హి శుచిర్భూత్వా, స్వాచాంతస్సుసమాహితః ।
క్రమేణానేన సకలాం, ప్రోచ్ఛినత్తి విషూచికామ్ ॥ 17 ॥

ఇతి గగనగతః, త్రిలోకనాథః, గగనగసిద్ధగృహీత, సిద్ధమంత్రః ।
గతః, ఉపగతశక్రవంద్యమానః, నిజపురమ్, అక్షయమ్, ఆయమ్, ఉజ్జ్వలశ్రీః ॥ 18 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీవాసిష్ఠమహారామాయణే వాల్మీకీయే ఉత్పత్తిపక్రమణే

విఘాచికామంత్రకథనం నామ ఏకోనసప్తతితమస్కర్ణః

అథ క్షమావ్రాధనా - యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్ - కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్ - శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

